

УДК 669.013:339.137.2

**РОЗВИТОК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ.**

Колосок В. М., д. е. н, доцент, професор кафедри «Економіки підприємств», ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Маріуполь

Трусова Я. С., аспірант, асистент кафедри «Економіки підприємств», ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Маріуполь

Колосок В. М., Трусова Я. С. Розвиток системи управління конкурентоспроможністю металургійної продукції інтегрованих підприємств.

Дослідження внутрішньохолдингової конкуренції між структурними (виробничими) підрозділами, вивчення процесів забезпечення конкурентоспроможності інтегрованих підприємств та їх продукції є досить актуальним та потребує розвитку. Конкурентоспроможність продукції є однією з головних складових системи управління конкурентоспроможністю інтегрованого підприємства. У даній статті представлено систему відносин конкурентоспроможності продукції інтегрованих підприємств у складі холдингу та обґрунтована необхідність у відповідних змінах в системі управління, методичному підході та інструментарії оцінки конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованих підприємств всередині холдингу. На основі розгляду наявних визначень конкурентоспроможності продукції розкрито сутність поняття конкурентоспроможності продукції інтегрованих підприємств. Аналіз специфіки металургійної галузі дозволив виділити особливості металопродукції, які полягли в основу розробки системи факторів, що формують систему показників оцінки конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованого підприємства. В розробленій системі факторів виділено: економічні чинники (ціна, витрати), якість продукції (технічний рівень, рівень якості виготовлення), маркетингові та сервісні чинники. Враховуючи особливості як металопродукції, так і систему управління в корпоративних структурах (холдингах, групах), визначено якість металопродукції ключовою складовою конкурентоспроможності. Система менеджменту якості продукції повинна забезпечувати як відповідність продукції попиту на неї, так і гарантоване виявлення та усунення недоліків процесів, які впливають на її якість. На основі аналізу процесів управління конкурентоспроможністю продукції здійснено розподіл функціональних задач та відповідальності в системі управління конкурентоспроможністю продукції інтегрованого підприємства у складі холдингу.

Kolosok V., Trusova Ya. Development of management system by the competitiveness of metallurgical products of the integrated enterprises.

Research of intercompany competition between structural (industrial) units, a study of processes of providing of competitiveness of the integrated enterprises and their products is very actual and requires development. Competitiveness of products is one of the main components of the control system of integrated enterprise competitiveness. This article presents a system of relations of competitiveness of integrated companies in the holding and a necessity is reasonable for corresponding changes in the control system, a methodical approach and tools evaluation of the competitiveness of steel products integrated companies within the holding company. Based on a review of existing definitions of competitiveness of products reveals the essence of the notion of competitiveness of integrated companies. Analysis of the specific of metallurgical industry allowed to allocate particular metal that formed the basis for the development of the factors shaping the system of indicators to measure the competitiveness of metallurgical products of the integrated enterprise. In the proposed system of factors distinguished: economic factors

(price, costs), product quality (technical level, level of quality of making), marketing and service factors. Given the characteristics of steel as well as control systems in corporate structures (holdings, groups), defined quality of metal of key component of competitiveness. Based on analysis of management processes the competitiveness of products implemented functional distribution of tasks and responsibilities in the management system by the competitiveness of products of the integrated enterprise in the holding.

Колосок В. М., Трусова Я. С. Развитие системы управления конкурентоспособностью металлургической продукции интегрированных предприятий.

Исследование внутрихолдинговой конкуренции между структурными (производственными) подразделениями, изучение процессов обеспечения конкурентоспособности интегрированных предприятий и их продукции является весьма актуальным и требует развития. Конкурентоспособность продукции является одной из главных составляющих системы управления конкурентоспособностью интегрированного предприятия. В данной статье представлена система отношений конкурентоспособности интегрированных предприятий в составе холдинга и обоснована необходимость в соответствующих изменениях в системе управления, методическом подходе и инструментарию оценки конкурентоспособности металлургической продукции интегрированных предприятий внутри холдинга. На основе рассмотрения имеющихся определений конкурентоспособности продукции раскрыта сущность понятия конкурентоспособность интегрированных предприятий. Анализ специфики металлургической отрасли позволил выделить особенности металлопродукции, которые легли в основу разработки системы факторов, формирующих систему показателей оценки конкурентоспособности металлургической продукции интегрированного предприятия. В разработанной системе факторов выделены: экономические факторы (цена, расходы), качество продукции (технический уровень, уровень качества изготовления), маркетинговые и сервисные факторы. Учитывая особенности как металлопродукции, так и системы управления в корпоративных структурах (холдингах, группах), определено качество металлопродукции ключевой составляющей конкурентоспособности. Система менеджмента качества продукции должна обеспечивать как соответствие продукции спросу на нее, так и гарантированное выявление и устранение недостатков процессов, которые влияют на ее качество. На основе анализа процессов управления конкурентоспособностью продукции осуществлено распределение функциональных задач и ответственности в системе управления конкурентоспособностью продукции интегрированного предприятия в составе холдинга.

Постановка проблеми. В ході аналізу діяльності корпоративних структур (холдингів, груп) та інтегрованих підприємств в їх складі виникає проблемне питання про наявність внутрішньохолдингової конкуренції компаній, об'єднаних єдиним власником, що працюють за єдиними принципами і стандартами корпоративного управління, у виробничій, фінансовій та інших сферах. У цьому випадку перед інтегрованими підприємствами холдингу постає завдання забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності як самого підприємства, так і продукції зокрема. Сказане визначає актуальність теми, присвяченій розвитку системи управління конкурентоспроможністю металургійної продукції інтегрованих підприємств усередині холдингу (групи).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість вивчення даної проблеми відображена у великій кількості досліджень у вказаному напрямку, як фахівців далекого зарубіжжя, так і вчених - економістів країн СНД. Серед зарубіжних економістів, які внесли істотний внесок у дослідження проблем конкурентоспроможності необхідно в першу чергу назвати М. Портера, Ф. Котлера, Дж. Еванса, Б. Бермана, С. Маджаро, А. Дайана, Ф. Букереля і т. д. Провідними вітчизняними фахівцями в цій галузі є такі вчені

як Азоєв Г.Л., Буркинський Б.В., Верескун М.В., Зав'ялов П.С., Ілляшенко С.М., Кретов І.І., Перерва П.Г., Хруцький В.Є., Юданов А.Ю., Кураков Л. П., Савчук С.І. та інші.

Мета статті. Розвиток системи управління для вирішення завдань оцінки, аналізу та підвищення конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованих підприємств усередині холдингу (групи).

Викладення основного матеріалу. Основним поняттям, пов'язаним із конкурентоспроможністю інтегрованого підприємства, є конкурентоспроможність його продукції. Розроблені в економічній теорії та практиці підходи до оцінки та аналізу конкурентоспроможності продукції дозволяють оцінити конкуруючі товари автономних підприємств. У даній статті будемо досліджувати проблеми конкурентоспроможності металургійної продукції в розрізі об'єктів (інтегрованих підприємств холдингу), зазначених на рис. 1.

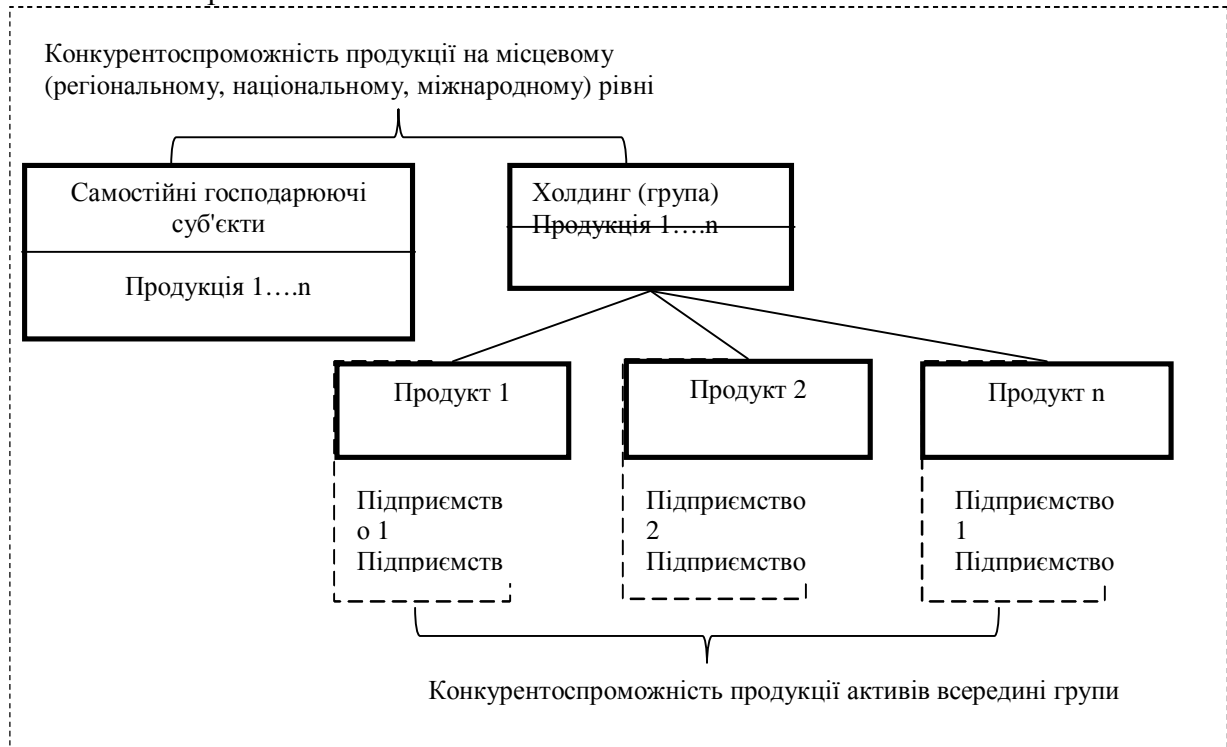

Рис. 1 - Система відносин конкурентоспроможності продукції інтегрованих підприємств у складі холдингу.

При такому підрозділі підкреслюється принципово різна природа конкуруючих суб'єктів економіки, обумовлена відмінністю в їх інтересах і передбачає розходження в показниках і методах оцінки конкурентоспроможності як підприємства в цілому, так і продукції зокрема. Так для самостійних господарюючих суб'єктів (автономних підприємств), як і для холдингів (груп) в цілому, головною метою спрощено можна вважати прагнення до максимального прибутку, тобто задоволення економічних інтересів. Для інтегрованих підприємств всередині холдингу (виробничих активів) крім суто економічних міркувань на перший план виходять також цілі з досягнення фінансової стійкості і формування витрат на виробництво, які забезпечують бездефіцитний бюджет і самофінансування розвитку підприємства [1, 2].

Відповідно в межах даної проблеми потребує змін система управління, методичний підхід та інструментарій оцінки конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованих підприємств всередині холдингу.

Метою оцінки та аналізу конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованих підприємств всередині групи є дослідження реального і потенційного рівня конкурентоспроможності продукції, виявлення факторів, що зробили вплив на його зміну, оцінка впливу на найважливіші показники діяльності підприємства, визначення резервів підвищення конкурентоспроможності продукції.

Ключовим моментом розвитку системи управління конкурентоспроможністю продукції інтегрованих підприємств є дослідження її складових.

В першу чергу, для повного розуміння предмету дослідження необхідно дати визначення поняття конкурентоспроможності продукції інтегрованого підприємства всередині групи (холдингу).

Л.П. Кураков розглядає конкурентоспроможність продукції (автономного підприємства) як відносну характеристики товару, що відображає в об'єктивній формі його відмінності від товару конкурента як за ступенем задоволення однієї і тієї ж потреби, так і за витратами на її задоволення. [3]

В економічному словнику конкурентоспроможність продукції — це сукупність споживчих властивостей виробу, що характеризують його відмінність від виробу-конкурента за ступенем відповідності конкретним суспільним потребам і з урахуванням витрат на виготовлення цього виробу.

Під конкурентоспроможністю продукції інтегрованого підприємства всередині холдингу розуміємо здатність продукції інтегрованого підприємства бути привабливою в порівнянні з виробами аналогічного виду і призначення інших інтегрованих підприємств-конкурентів усередині холдингу (групи) за ступенем відповідності своїх характеристик внутрішньохолдинговим умовам та вимогам ринку у даний період часу.

У науковій літературі досить широко висвітлені питання конкурентоспроможності споживчих товарів. Однак конкуренція на ринках металургійної продукції має свої характерні особливості. Необхідно виділити основні фактори конкурентоспроможності металургійної продукції з урахуванням особливостей функціонування ринку [4].

Металургійна продукція має ряд особливостей в порівнянні з товарами народного споживання. По-перше, попит на металургійну продукцію виникає як наслідок зростання попиту на кінцеву продукцію, яка виробляється з використанням цієї продукції, тому що продукція металургійного комплексу належить до інвестиційних товарів, тобто застосовується як конструкційний матеріал. До кінцевої продукції належить продукція будівельної галузі, машинобудування, автомобілебудування тощо.

По-друге, на ринку металургійної продукції менше покупців, на відміну від ринку товарів широкого споживання вони об'єднані в групи і сконцентровані географічно.

По-третє, металургійна продукція володіє більш високою складністю, широкою номенклатурою використовуваних матеріалів, що підвищує вимоги до сервісного обслуговування та кваліфікації персоналу продавця. До особливостей металопродукції відносяться: хімічний склад; вміст корисних компонентів і шкідливих домішок (руди залізних металів, концентрати, агломерат, окатиші металізованої та ін.); механічні, фізико-хімічні властивості (чавун, сляби і блюми); геометричні розміри; якість обробки поверхонь; точність різь (прокат сортовий і листовий); якість різьбових з'єднань (для труб) та ін.

По-четверте, особливість металургійної продукції полягає в тому, що її якість регламентується численними стандартами і технічними умовами. Особливе значення при цьому мають сертифікати якості міжнародних класифікаційних товариств. Ця обставина дозволяє при оцінці споживчих якостей продукції металургійної галузі в першу чергу орієнтуватися на рівень вимог, які є у відповідних стандартах та сертифікатах. Тому при інтегральній оцінці рівня споживчих властивостей металургійної продукції, точніше, рівня задоволення запитів користувачів необхідно більшою мірою орієнтуватися на сервісні фактори, які характеризують не стільки якість (споживчі властивості) відповідної продукції (його рівень регламентується стандартами та сертифікатами), скільки комплекс різних можливостей при виконанні запиту покупця.

Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності продукції дозволив виділити два підходи до її визначення. У рамках першого з них оцінюється наскільки продукція розглядається краще або гірше (в плані своїх властивостей для користувачів і витрат на її купівлю та використання або експлуатацію) конкуруючого аналога. Відповідно до другого

підходу конкурентоспроможність повинна характеризувати здатність продукції бути реалізованою з певним доходом.

Необхідно відзначити, що другий підхід є більш загальним, так як відповідає основному завданню виробника - виробити такий товар, який може бути реалізований з прибутком для підприємств.

У рамках досліджуваної проблеми в даній статті другий підхід застосовується більшою мірою до самостійних господарюючих суб'єктів. Що стосується інтегрованих підприємств всередині холдингу (групи), то перший підхід до оцінки конкурентоспроможності металургійної продукції є більш точним і актуальним.

Враховуючи вищесказане, виділено загальні чинники конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованого підприємства (рис. 2.), що сприяє подальшому розвитку системи управління конкурентоспроможності в цілому та розробки системи показників оцінки конкурентоспроможності продукції зокрема [5].

Рис. 2 - Чинники конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованого підприємства.

Таблиця 1 - Розподіл функціональних задач та відповідальності в системі управління конкурентоспроможністю продукції інтегрованого підприємства у складі холдингу

Рівень управління	Функціональні задачі	Відповідальні підрозділи
актив	Розробка та випуск продукції під потреби ринку (згідно з планами холдингу)	Відділ головного технолога, відділ маркетингу, виробнича служба.
актив	Забезпечення високого рівня якості продукції	Виробнича служба
актив	Дотримання встановлених бюджетів, контроль за собівартістю продукції	Планово-бюджетний відділ, економічні служби
холдинг	Обґрунтування конкурентоспроможної ціни на продукцію підприємства	Дирекція з продажу продукції холдингу

Для забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованого підприємства необхідно у загальній системі управління холдингу та безпосередньо інтегрованого підприємства розвивати та впроваджувати систему управління конкурентоспроможністю продукції. В таблиці 1 здійснено розподіл функціональних задач та відповідальності в системі управління конкурентоспроможністю продукції інтегрованого підприємства у складі холдингу.

Висновки. В ході дослідження виявлено, що система управління, методичний підхід та інструментарій для оцінки конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованих підприємств всередині холдингу потребує змін в сучасних умовах економіки. Визначення системи факторів дозволить більш ретельно розробити методичний підхід та методику оцінки конкурентоспроможності металургійної продукції інтегрованих підприємств всередині холдингу. Для об'єктивного та більш ефективного управління цими процесами необхідно впроваджувати систему управління конкурентоспроможністю продукції на підприємствах холдингу.

Список використаних джерел

1. Колосок В. М. Управление конкурентоспособностью промышленных предприятий в составе холдинга / В. М. Колосок, Я. С. Трусова // Проблемы підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах ринкового середовища: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ, 20 березня 2013 р. – Дніпропетровськ ДУЕП, 2013. - С.85-87.

2. Колосок В.М. Методические вопросы управления конкурентоспособностью промышленных предприятий в составе холдинга / В. М. Колосок, Я. С. Трусова // Вісник Приазовського державного технічного університету. Сер.: Економічні науки: Зб. наук. праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2013. – Вип. 25. – 2013. - С. 17-27.

3. Кураков Л. П. Экономика и право: словарь-справочник / Кураков Л. П., Кураков В. Л., Кураков А. Л. – М.: Гелиос АРВ, 2004. – 868 с.

4. Иванченкова Л.В. Категория конкурентоспособности как объект исследований в современной теории конкуренции. Теоретичні та практичні аспекти менеджменту [Електронний ресурс] / Л.В. Иванченкова - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ekhp/2009_3/st8.pdf

5. Савчук С.И. О соотношении понятий конкурентоспособности продукции и предприятий. Методологические аспекты / С.И. Савчук // Економіка: проблеми теорії та практики. Зб. наукових праць. Вип. 186. Т. 1. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. – С. 57-68.

Ключові слова: інтегроване підприємство, конкурентоспроможність, металургійна продукція, чинники, якість.

Ключевые слова: интегрированное предприятие, конкурентоспособность, металлургическая продукция, факторы, качество.

Keywords: integrated enterprise, competitiveness, metallurgical products, factors, quality.